



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

# **Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia**

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

**Thomas <von Aquin, Heiliger>**

**Venetiis, 1593**

1 Vtrum veritas sit virtus.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

...lepra: aliquis remouetur ab administratione ecclesie: & propter bigamiam, uel iudicium sanguinis aliquis impeditur à sacris ordinibus. Secundò, quia bonum, in quo damnificatur, non est proprium bonum, sed commune: sicut quòd aliqua ecclesia habeat episcopatum pertinet ad bonum totius ciuitatis, non autem ad bonum clericorum tantum. Tertio, quia bonum unius dependet ex bono alterius: sicut in crimine lese maiestatis, filius amittit hereditatem pro peccato parentis.

**A D TERTIUM** dicendum, quòd paruuli diuino iudicio simul puniuntur temporaliter cum parentibus, tum quia sunt res parètum, & in eis etiam parentes puniuntur: tum etiam quia hoc in eorum bonum cedit, ne si reuerarentur, essent imitatores patris malitiæ, & sic grauiores poenas mererentur. In bruta uero animalia, & quascunque alias irrationales creaturas. uindicta exercetur: quia per hoc puniuntur illi, quorum sunt, & iterum propter detractionem peccati.

**A D QUARTUM** dicendum, quòd coactio timoris non facit simpliciter inuoluntarium, sed habet uoluntarium mistum, ut supra habitum est.\*

**A D QUINTUM** dicendum, quòd hoc modo pro peccato ludæ: ceteri Apostoli turbabantur, sicut pro peccato unius punitur multitudo ad unitatem commendandam, ut dictum est.

*Super Questionis cum responsione Art. 1.*

QVAESTIO CIX.

De ueritate, & ueritatis oppositis, in quatuor articulos diuisa

**D**EINDE considerandū est, de ueritate, & ueritatis oppositis.

Circa ueritatem autem quaruntur quatuor.

- ¶ Primò, Vtrū ueritas sit uirtus.
- ¶ Secūdo, Vtrū sit ipsa uirtus.
- ¶ Tertio, Vtrum sit pars iustitiæ.
- ¶ Quarto, Vtrum magis declinet in minus.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum ueritas sit uirtus.

**A D PRIMVM** sic pcedit. Videt, quòd ueritas non sit uirtus. Prima. uirtutum est fides, cuius obiectum est ueritas. Cum ergo obiectum sit prius habitu, & actu, uidetur, quòd ueritas non sit uirtus, sed aliquid prius uirtute.

¶ 2. Prat. Sicut Philosophus dicit in 4. Eth.\* ad ueritatem pertinet, quòd aliquis consteat existētia circa se ipsum, & neq; maiora, neq; minima: sed hoc non semper est laudabile neq; in bonis, quia ut dicitur Prou. 27. Laudet te alienus, & non ostium: nec etiam in malis, quia contra quosdam dicitur I. sa. 3. Peccatum suum quasi Sodoma prædicauerunt, nec absconderunt. ergo ueritas non est uirtus.

**A** ¶ 3. Prat. Ois uirtus aut est theologica, aut intellectualis, aut moralis: sed ueritas non est uirtus theologica, quia non habet Deum pro obiecto, sed res temporales. dicit enim Tullius,\* quòd ueritas est, per quam immutata ea quæ sunt, aut fuerit, aut futura sunt, dicuntur. Similiter etiam non est uirtus intellectualis, sed finis earum: neque etiam est uirtus moralis, quia non consistit in medio inter superfluum, & diminutum. Quanto. n. aliquis plus dicit uerum, tato melius est; ergo ueritas non est uirtus.

**S**ED CONTRA est, quòd Philosophus in 2. & 3. Eth. \* ponit ueritatem inter ceteras uirtutes.

**R**ESPOND. Dicendum, quòd ueritas dupliciter accipi potest. Vno modo, secundum quòd ueritate aliquid dicitur uerum: & sic ueritas non est uirtus, sed obiectum, uel finis uirtutis. Sic. n. accepta ueritas non est habitus, qui est genus uirtutis, sed æqualitas quædam intellectus, uel signi ad rem intellectam, & signatam, uel etiam rei, ad suam regulam, ut in primo habitum est. Alio modo potest dici ueritas, quia aliquis uerū dicit, secundum quòd per eam aliquis dicitur uerax. Et talis ueritas, siue ueracitas, necesse est, quòd sit uirtus: quia hoc ipsum quòd est dicere uerum, est bonus actus. Uirtus autem est, quæ bonū facit habentem, & opus eius bonum reddit.

**A D PRIMVM** ergo dicendum, quòd ratio illa procedit de ueritate primo modo dicta.

**A D SECVNDVM** dicendum, quòd consistit id quòd est circa seipsum, in quantum est confessio ueri, est bonum ex genere: sed hoc non sufficit ad hoc quòd sit uirtutis actus, sed ad hoc requiritur, quòd ulterius debitis circumstantiis uestiatur, quæ si non obseruentur, erit actus uitiolus: & secundum hoc uitiolus est, quòd aliquis sine debita causa laudet seipsum etiam de uero. Uitiolus est etiam, quòd aliquis peccatum suum publicet, quasi se de hoc laudando, uel qualitercunque inutiliter manifestando.

**A D TERTIUM** dicendum quòd ille qui dicit uerum, profert aliqua signa conformia rebus, scilicet uel uerba, uel aliqua facta exteriora, aut quascunque res exteriores. Circa huiusmodi autem res sunt solæ uirtutes morales, ad quas etiam pertinet usus exteriorum membrorum, secundum quòd fit per imperium uoluntatis: unde ueritas non est uirtus theologica, neque intellectualis, sed moralis. Est autem in medio inter superfluum, & diminutum dupliciter. Vno quidem modo, ex parte obiecti: alio modo, ex parte actus. Ex parte quidem obiecti, quia uerum secundum suam rationem importat quandam æqualitatem: æquale autem est mediū inter maius, & minus. Vnde ex hoc ipso, quòd aliquis dicit uerum de seipso, medium tenet inter eum, qui maiora dicit de seipso, & inter eum, qui minor. Ex parte autē actus medium tenet, in quantum uerum dicit quòd oportet, & secundum quòd oportet. Superfluum autem conuenit illi, qui importunè ea quæ sua sunt manifestat: defectus autem competit illi qui occultat, quando manifestare oportet.

**E** **A D TERTIUM** dicendum quòd ille qui dicit uerum, profert aliqua signa conformia rebus, scilicet uel uerba, uel aliqua facta exteriora, aut quascunque res exteriores. Circa huiusmodi autem res sunt solæ uirtutes morales, ad quas etiam pertinet usus exteriorum membrorum, secundum quòd fit per imperium uoluntatis: unde ueritas non est uirtus theologica, neque intellectualis, sed moralis. Est autem in medio inter superfluum, & diminutum dupliciter. Vno quidem modo, ex parte obiecti: alio modo, ex parte actus. Ex parte quidem obiecti, quia uerum secundum suam rationem importat quandam æqualitatem: æquale autem est mediū inter maius, & minus. Vnde ex hoc ipso, quòd aliquis dicit uerum de seipso, medium tenet inter eum, qui maiora dicit de seipso, & inter eum, qui minor. Ex parte autē actus medium tenet, in quantum uerum dicit quòd oportet, & secundum quòd oportet. Superfluum autem conuenit illi, qui importunè ea quæ sua sunt manifestat: defectus autem competit illi qui occultat, quando manifestare oportet.

bims. Signa autē quæ quis profert dū uerum dicit, sunt materia, circa quam ueritatur ueritas siue sint uerba dū loquimur, siue facta dū nutu, aut gestu aliquo exprimumus mentē nostrā, siue sint res extra, ut si i obfisione positi igne accenso significamus his, qui extra sunt, indigetia nostrā, & hmoi. Quia uis. n. de rōne horū absolute non fit aliquid, uñ potius moralis, q̄ alterius ordinis uirtuti subdant: de ratione tamen eorūdem, quatenus signa eorū, quæ in nobis sunt, est materia moralis, qm̄ sunt signa uoluntaria. Et p̄pterea circa ipsa, ut sic, solæ uirtutes morales sunt, quamuis circa ipsa, secundum alias rōnes possint esse alie uirtutes. Formaliter ergo loquendo de istis, quatenus signa sunt eorū, quæ apud nos sunt, optimè author dixit, & deduxit intentionem.

Lib. 2. de intentione, in fol. 4. ante fol. lib.

Lib. 2. c. 7. t. 5

D. 1162.

q. 16. ar. 1. & q. 21. ar. 2.

